

Tisková zpráva

Postoje české veřejnosti k cizincům – březen 2017

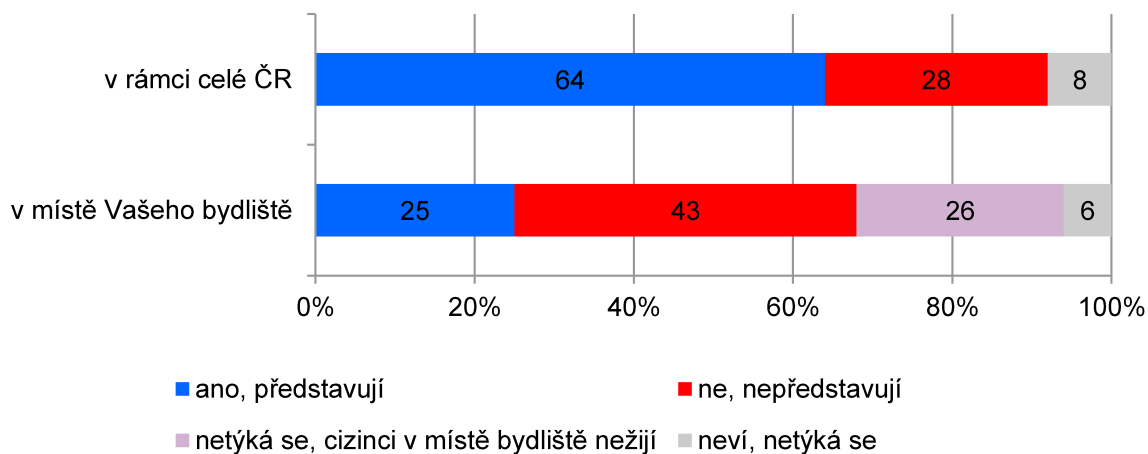
- ⊗ Většina české veřejnosti (64 %) považuje nově přichozí občany jiných národností za problém pro Českou republiku jako celek. Pokud ovšem mají hodnotit problematiku přichozích cizinců v místě jejich bydliště, je podíl těchto lidí značně nižší (25 % deklaruje, že tyto lidé představují problém).
- ⊗ Nejvyšší míru souhlasu (67 %) vyjadřují dotázaní s tím, že cizinci dlouhodobě pobývající v ČR jsou příčinou nárůstu kriminality. S tímto výrokem nesouhlasí pouze minimum respondentů (9 %), pětina (20 %) pak zůstává na pomezí souhlasu a nesouhlasu.
- ⊗ Oproti minulému šetření se významně snížilo i přesvědčení, že cizinci zvyšují celkovou nezaměstnanost (pokles o 12 procentních bodů).
- ⊗ Z dlouhodobého hlediska vidíme, že k výrazným změnám v názorovém rozložení dochází za sledované období především v případě vnímání cizinců dlouhodobě žijících v ČR jako ohrožení našeho způsobu života, kde počínaje rokem 2015 po současnost roste podíl souhlasných odpovědí (rok 2014 33 % ku 49 % v březnu 2017).

Zpracovala:
Jarmila Pilecká
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Tel.: 210 310 593

V březnovém šetření Centrum pro výzkum veřejného mínění položilo respondentům sadu otázek týkajících se postojů veřejnosti k cizincům. Dotazovaní se konkrétně vyjadřovali k problematice cizinců pobývajících na území ČR a v místě jejich bydliště. Součástí dotazování bylo i zmapování toho, jak česká veřejnost cizince vnímá a jakou pozici ve společnosti si s nimi spojuje.

Graf 1: Představují nově přichozí občané jiných národností problém...? (%)

Pozn.: U položky „v místě Vašeho bydliště“ byla v rámci nabídky odpovědí i varianta „netýká se, v místě bydliště cizinci nežijí“, která v případě celé ČR chybí.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost, 6. - 19. 3. 2017, 1045 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

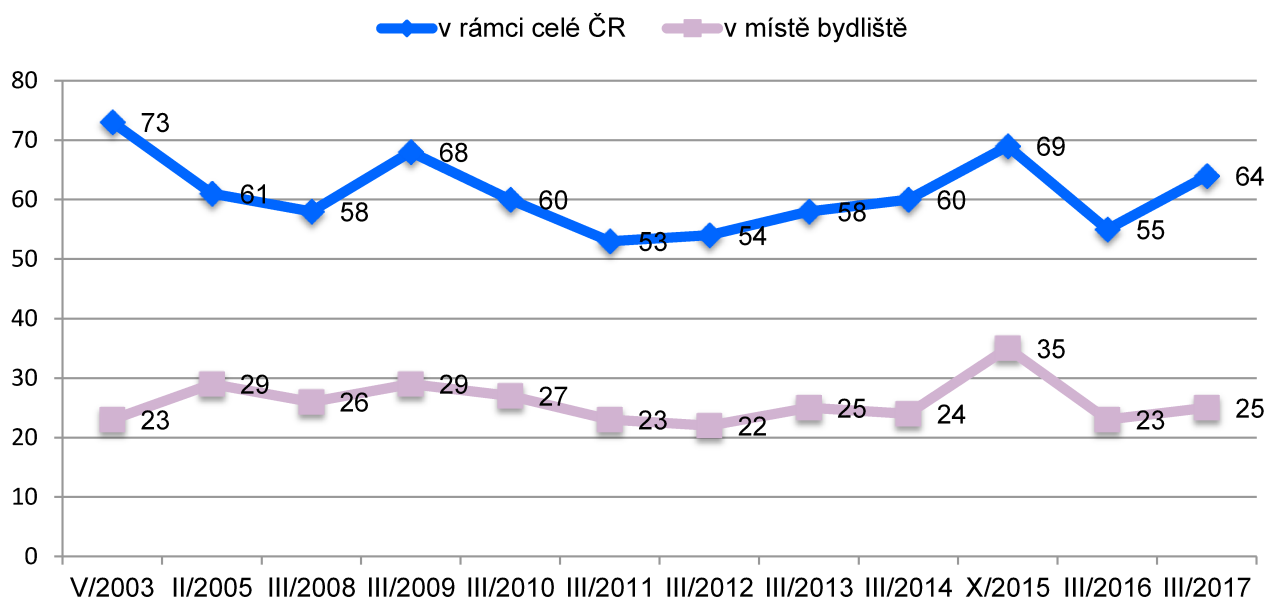
Většina české veřejnosti (64 %) považuje nově příchozí občany jiných národností za problém pro Českou republiku jako celek. Pokud ovšem mají hodnotit problematiku příchozích cizinců v místě jejich bydliště, je podíl těchto lidí značně nižší (25 % deklaruje, že tito lidé představují problém). Více jak čtvrtina (28 %) pak nepokládá nově příchozí cizince za problém pro ČR a 43 % tvrdí, že v místě jejich bydliště nepředstavují problém. Významný podíl (26 %) respondentů zároveň deklaruje, že v místě jejich bydliště cizinci nežijí (více viz graf 1).

Následně jsme se podívali na to, zda některé další charakteristiky respondentů mají vliv na jejich postoje k této problematice. To, že cizinci nepředstavují problém v rámci ČR, častěji potvrzují lidé s vysokoškolským vzděláním především v kontrastu k lidem se středoškolským vzděláním bez maturity a s vyučením (39 % ku 24 %). Jako problematický vidí častěji pobyt cizinců v ČR lidé se špatnou deklarovanou životní úrovní a lidé řadící se na pravo-levé škále politické orientace k levici.

Z hlediska pohlaví a věku se v názorech na cizince neobjevují významnější rozdíly.

Zajímavý je i pohled na vnímání problematiky cizinců v kontrastu dalších postojů české veřejnosti k občanům jiných národností. Že cizinci v žijící v ČR nepředstavují problém tvrdí významněji více lidí, kteří mají mezi cizinci známé či přátele, tato tendence se potvrzuje i ve vnímání cizinců v místě bydliště respondenta. Vnímání občanů jiných národností jako problému souvisí i s otevřeností dotázaného k možnostem dlouhodobého pobytu cizinců. Významněji více (88 %) by těmto cizincům neposkytli vůbec žádnou možnost dlouhodobého pobytu ti, kteří je zároveň vnímají jako problém pro Českou republiku jako celek, oproti těm, kteří je za problém nepovažují (10 %). Stejně tak lidé vnímající cizince jako problém se častěji přiklání k názoru, že cizinci se mají přizpůsobit našim zvyklostem.

Graf 2: Podíly těch, kdo pokládají nově příchozí občany jiných národností za problém – časové srovnání (%)

Pozn.: Změny proti říjnu 2015 jsou způsobeny jak změnou v postojích české veřejnosti, tak i odlišným kontextem, ve kterém byla otázka v dotazníku položena.

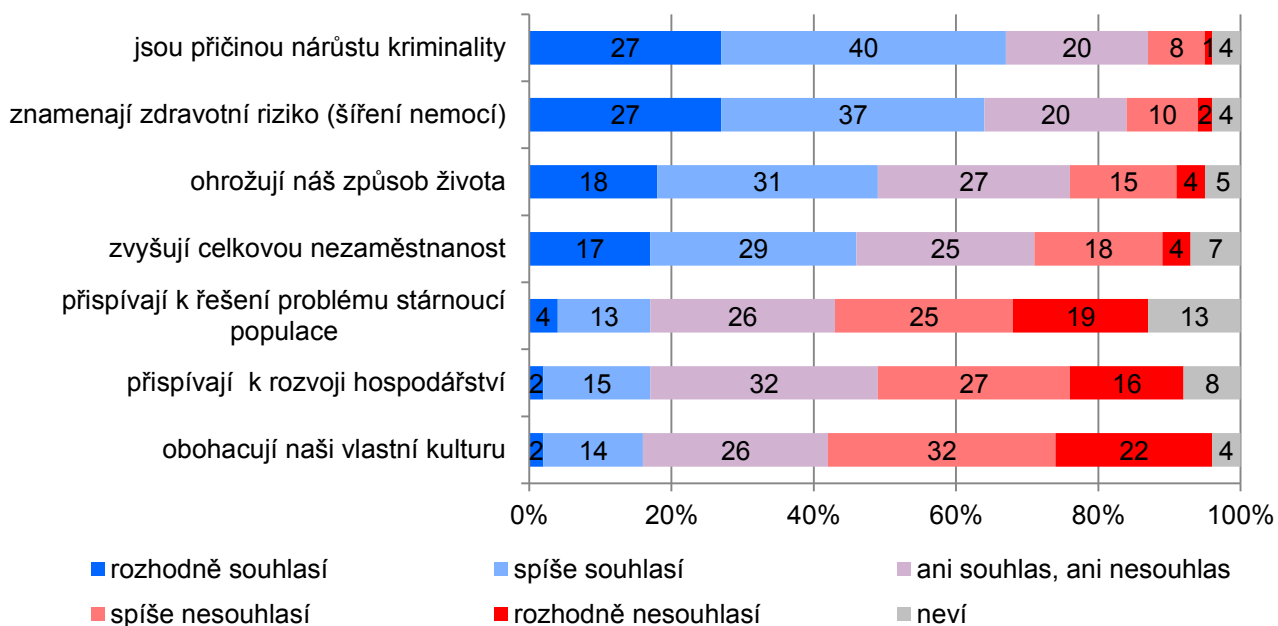
Doplňek do 100 % u každého údaje tvoří odpovědi „ne, nepředstavují“, „neví“ a v případě místa bydliště také „netýká se“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Pokud se na hodnocení podíváme v dlouhodobějším vývoji, vidíme, že oproti minulému šetření z března 2016 se zvýšil podíl respondentů, kteří považují nově příchozí cizince za problém v rámci České republiky (nárůst o 9 procentních bodů). Naopak v případě vnímání nově příchozích lidí jiné národnosti přímo do místa bydliště respondenta nedochází oproti předchozímu šetření k významnějším změnám.

V následující otázce již respondenti vyjadřovali míru souhlasu s výroky o cizincích žijících dlouhodobě v České republice (viz graf 3). Nejvyšší míru souhlasu (67 %) vyjadřují dotázaní s tím, že cizinci dlouhodobě pobývající v ČR jsou příčinou nárůstu kriminality. S tímto výrokem nesouhlasí pouze minimum respondentů (9 %), pětina (20 %) pak zůstává na pomezí souhlasu a nesouhlasu. S významnou převahou pak česká veřejnost zastává názor, že tyto cizinci jsou zdravotním rizikem pro ČR (souhlasí 64 %), k výroku se nepřiklání přibližně desetina (12 %) dotázaných. Přibližně polovina (49 %) považuje cizince za ohrožení jejich způsobu života, pro necelou pětinu (19 %) nesouhlasících naopak toto ohrožení nepředstavují. Více jak čtvrtina (27 %) se pak nekloní ani k souhlasu, ani k nesouhlasu. 46 % respondentů se domnívá, že cizinci dlouhodobě žijící v ČR jsou zdrojem nezaměstnanosti. S pozitivními výroky, které se týkají cizinců dlouhodobě žijících na území ČR, souhlasí pouze malá část respondentů. 17 % dotázaných souhlasí s tím, že tyto lidé přispívají k řešení stárnoucí populace a k rozvoji hospodářství. Nejméně respondentů (16 %) se pak domnívá, že jsou obohacením pro naši vlastní kulturu.

Graf 3: Názory na cizince dlouhodobě žijící v ČR (v %)¹

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost, 6. - 19. 3. 2017, 1045 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Na rozdíl od současného šetření, kde je nejvýraznější pocit, že cizinci dlouhodobě žijící v ČR jsou příčinou nárůstu kriminality, v minulém šetření nejvíce dominovala obava ze zdravotního rizika. Ta je v tomto roce na druhém místě a oproti březnu 2016 tak zaznamenáváme pokles o 5 procentních bodů. Oproti minulému šetření se významně snížilo i přesvědčení, že cizinci zvyšují celkovou nezaměstnanost (pokles o 12 procentních bodů). Ostatní položky jsou značně podobné výsledkům loňského šetření.

Z dlouhodobého hlediska vidíme, že k výrazným změnám v názorovém rozložení dochází za sledované období především v případě vnímání cizinců dlouhodobě žijících v ČR jako ohrožení našeho způsobu života, kde počínaje rokem 2015 po současnost roste podíl souhlasných odpovědí (rok 2014 33 % ku 49 % v březnu 2017). Naopak sestupnou tendenci od roku 2014 má podíl respondentů, kteří si myslí, že tyto cizinci zvyšují celkovou nezaměstnanost v ČR (rozdíl o 24 procentních bodů). I přes to, že je v současnosti nejvýraznější příklon k vnímání cizinců jako příčiny nárůstu kriminality, není podíl lidí s tímto názorem na maximum za sledované období. Nejvíce souhlasných odpovědí

¹ Znění otázky: „Řekněte, nakolik souhlasíte či nesouhlasíte s následujícími výroky. Cizinci pobývající dlouhodobě v České republice: a) obohacují naši vlastní kulturu, b) zvyšují celkovou nezaměstnanost, c) jsou příčinou nárůstu kriminality, d) přispívají k řešení problému stárnoucí populace, e) znamenají zdravotní riziko (šíření nemoci), f) přispívají k rozvoji hospodářství, g) ohrožují náš způsob života.“ Varianty odpovědí: rozhodně souhlasí; spíše souhlasí; ani souhlas, ani nesouhlas; spíše nesouhlasí; rozhodně nesouhlasí.

jsme zaznamenali v březnu 2009 (74 % oproti současným 67 %), současný stav je tak třetí nejvyšší za sledovaný časový úsek.

Tabulka 1: Názory na cizince dlouhodobě žijící v ČR – časové srovnání (v %)

	souhlas/ani souhlas, ani nesouhlas/nesouhlas							
	III/09	III/11	III/12	III/13	III/14	II/15	III/16	III/17
jsou příčinou nárůstu kriminality	74/17/6	70/20/7	62/24/10	67/23/6	65/25/7	66/22/9	66/22/8	67/20/9
znamenají zdravotní riziko (šíření nemocí)	71/16/9	58/22/16	54/24/16	54/28/13	58/26/13	57/24/15	69/17/11	64/20/12
ohrožují náš způsob života	36/30/28	33/32/29	32/29/33	33/35/28	33/37/27	42/30/23	53/25/16	49/27/19
zvyšují celkovou nezaměstnanost	72/17/8	64/22/11	64/21/11	68/19/10	70/20/8	65/18/13	58/23/13	46/25/22
přispívají k řešení problému stárnutí populace	25/23/34	22/29/36	25/25/35	26/30/32	23/29/37	23/25/39	17/30/41	17/26/44
přispívají k rozvoji hospodářství	24/33/33	20/36/36	21/35/34	19/37/36	19/36/37	16/35/42	16/31/44	17/32/43
obohacují naši vlastní kulturu	25/30/41	26/33/37	25/31/39	25/36/36	25/32/40	22/29/46	17/27/52	16/26/54

Pozn.: Uveden podíl součtu odpovědí „rozhodně souhlasí“ a „spíše souhlasí,“ podíl odpovědí „ani souhlas, ani nesouhlas“ a podíl součtu odpovědí „rozhodně nesouhlasí“ a „spíše nesouhlasí.“.Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nevím“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v17-03</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>6. - 19. 3. 2017</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1045</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>259</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem- kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>OV.45, OV.184</i>
<i>Kód zprávy:</i>	<i>OV170426</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>26. dubna 2017</i>
<i>Zpracovali:</i>	<i>Jarmila Pilecká</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.

„Aktivita byla podpořena Strategii Akademie věd AV21 v rámci výzkumného programu "Globální konflikty a lokální souvislosti: kulturní a společenské výzvy".